

які проходять через порти. Це може призвести до зменшення судно- та вантажообігу;

- зростання рівня конкуренції з іншими портами може спричинити зниження вантажообігу.

- економічна ситуація: зміни в економічному середовищі можуть впливати на зміну обсягів торгівлі та настрої інвесторів, що може вплинути на попит на послуги порту та його прибутковість;

- технічні проблеми, які можуть призвести до значних втрат або до збільшення витрат на обслуговування та ремонт;

- екологічні та кліматичні чинники: зміна клімату може впливати на експлуатацію портів через підвищення рівня води, шторми тощо.

Загалом, інновації можуть бути корисними для підприємств портової галузі, якщо їх ретельно планувати та прогнозувати можливі ризики. Важливо враховувати потреби користувачів та забезпечувати безпеку та ефективність роботи.

Список літератури

1. Галузеве підприємництво: Підручник / За ред. д.е.н., проф. І.В. Савельєвої. Суми: Університетська книга, 2022. 486 с. DOI: [https:// doi. org/ 10.36059/978-617-521-024-6](https://doi.org/10.36059/978-617-521-024-6)

2. Про затвердження Стратегії розвитку морських портів України на період до 2038 року URL: <http://zakon3.rada.gov.ua/laws/show/548-2013-%D1%80>

3. Щербина В.В., Гісь С.М. Сучасні чинники впливу на розвиток портової галузі // Розвиток методів управління та господарювання на транспорті. 2022. Вип. 1. С. 55-69. URL: http://nbuv.gov.ua/UJRN/rmegt_2022_1_7.

4. Gujar, G., Ng, A.K.Y., Notteboom, T. (2019) «The impacts of major government initiatives on the development of dry ports: a case study of the Direct Port Delivery scheme in India», Journal of Transport Geography, [https:// doi. org/ 10.1016/j.jtrangeo.2019.102498](https://doi.org/10.1016/j.jtrangeo.2019.102498)

УДК 639.3:631

Особливості обліку виробничих процесів у рибництві

Здобувачка вищої освіти О.О. Лозовенко

Науковий керівник – канд. економ. наук, доцент Н.В. Гавриленко

Національний університет кораблебудування ім. адмірала Макарова

Проблеми теорії і практики обліку витрат і калькулювання собівартості продукції висвітлені в багатьох наукових працях [1-7]. Однак велика кількість питань щодо обліку і калькулювання собівартості продукції рибництва залишаються малодослідженими. Окрім цього, наявні теоретичні

розробки досі залишаються невпровадженими в практичну діяльність рибних господарств.

Підприємства рибницького господарства визначають собівартість, як правило, за кожним технологічним переділом. Відповідно до Методичних рекомендацій № 132, якими користуються досліджувані господарства, собівартість однієї тисячі мальків розраховується шляхом ділення суми витрат на утримання плідників, що знаходяться протягом року в маточних і нерестових ставках, на кількість мальків, пересаджених з нерестових ставків.

Собівартість одного центнеру цьогорітки розраховується діленням загальної вартості мальків та витрат на вирощування рибопосадкового матеріалу на кількість центнерів обчисленої продукції. При цьому, середня маса цьогорітки приймається за 30 грамів. Вартість цьогорітки, що залишилася в ставках-зимівниках, визначається витратами на незавершене виробництво, що переходять на майбутній рік. До витрат на утримання вигульних ставків ТОВ «Атланта» включається вартість випущених цьогоріток і витрати на їх вирощування до вилову і реалізації.

Вирощування товарної риби на ТОВ «Атланта» – це остання стадія виробництва у рибницькому господарстві. Товарна риба вважається сільськогосподарською продукцією. Облік витрат, понесених на вирощування товарної риби, ведеться за відповідними субрахунками другого та третього порядків рахунку 23. Так, при дворічному технологічному процесі витрати, пов'язані з виробництвом риби, обліковують на 232 субрахунку. В тих випадках, коли на ТОВ «Атланта» був трирічний технологічний цикл, то витрати обліковують за їх видами на 233 субрахунку. Якщо рибу розводять у садках, то витрати накопичують на 237 субрахунку.

Облік вирощеної та виловленої товарної риби на ТОВ «Атланта» здійснюється на 27 рахунку. У натуральному виразі товарна риба визначається виходячи з її фактичної маси у місці оприбуткування – франко-місце отримання. Оцінюється вона за справедливою вартістю, зменшеною на очікувані в місці продажу витрати Різниця між справедливою вартістю за вирахуванням витрат на продаж та витратами на виробництво в обліку ТОВ «Атланта» визнається доходами або витратами від первісного визнання сільгосппродукції. При цьому дохід відображається записом Д-т 23 – К-т 710, а витрати – записом Д-т 940 – К-т 23. Кожне господарство має право самостійно обирати метод оцінки, зафіксувавши це у наказі про облікову політику, а в обліковій політиці ТОВ «Атланта» метод оцінки не зафіксовано, що є упущенням. Собівартість товарної риби, що вирощується в ставках та інших водних об'єктах ТОВ «Атланта», складається із витрат на зариблення водних об'єктів, включаючи вартість мальків, витрат на вирощування та вилов риби.

До витрат на утримання нагульних ставків ТОВ «Атланта» входить вартість посаджених цьогоріток і витрати на їх вирощування до вилову і реалізації.

«ПІДПРИЄМНИЦЬКА ДІЯЛЬНІСТЬ НА ТРАНСПОРТІ»

Собівартість 1 центнеру товарної риби на ТОВ «Атланта» визначається діленням усіх витрат на її вирощування на кількість одержаної товарної риби.

У 2021 році ТОВ «Атланта» понесло прямі витрати у сумі 50 тисяч гривень, окрім того ПДВ – 2000 на вирощування рибопосадкового матеріалу до моменту облову зимувального ставку. До складу цих витрат віднесено: амортизацію необоротних активів, вартість личинок, комбікормів, мінеральних добрив, внесених у маточні, нерестові, малькові ставки, засобів захисту риби, біопрепаратів, медикаментів, послуги інших організацій, заробітна плата працівників. Потім рибопосадковий матеріал було пересаджено в нагульний ставок.

Прямі витрати на вирощування товарної риби та облов нагульного ставку на ТОВ «Атланта» становили 70 тисяч гривень. Виловлену рибу оприбутковано на баланс. В обліку ТОВ «Атланта» здійснені господарські операції відображено так, як наведено в таблиці 1.

Таблиця 1

*Облік витрат з вирощування рибопосадкового матеріалу
та товарної риби на ТОВ «Атланта»*

ЗМІСТ ОПЕРАЦІЇ	БУХГАЛТЕРСЬКИЙ ОБЛІК		
	Д-т	К-т	Сума
вирощування рибопосадкового матеріалу			
1. Понесені витрати на виробництво рибопосадкового матеріалу	231	131, 201, 208, 21, 27, 63, 66	50000
2. Відображено податковий кредит із ПДВ	641	631	2000
3. Здійснено облов зимувальних ставків	213	231	50000
4. Пересаджено рибопосадковий матеріал із зимувальних ставків до нагульних	232	213	50000
5. Понесено витрати на вирощування товарної риби	232	13, 201, 208, 21, 63, 66	70000
6. Відображено податковий кредит з ПДВ	641	631	3000
7. Виловлено вирощену товарну рибу	27	232	120000

Джерело: розраховано авторами

Отже, таким чином облік виробничих витрат ТОВ «Атланта», як рибницького господарства слід побудувати таким чином, щоб мати змогу кожного звітного періоду узагальнювати витрати на окремі види робіт із

виращування рибопосадкового матеріалу та товарної риби, а після завершення циклу обчислювати фактичну собівартість продукції. Така структура обліку дозволяє здійснювати контроль за відповідністю витрат якості продукції.

Список літератури

1. Kozitska N. Management accounting and internal economic of Production processes. Cambridge journal of education and science. 2015. Vol. 2, no. 14. P. 321-329. URL: <http://eir.nuos.edu.ua/xmlui/handle/123456789/5772>.
2. Гавриленко Н. Впровадження системи контролінгу для підвищення ефективності управління морськими портами. Інновації в суднобудуванні та океанотехніці: Матеріали XII міжнар. наук.-техн. конф. м. Миколаїв, 15 жовт. 2020 р. Миколаїв. С. 435-437. URL: <http://eir.nuos.edu.ua/xmlui/handle/123456789/4687>.
3. Nestorenko T., Ostenda A., Kravchyk Yu., Nestorenko O. Entrepreneurship and universities: a place of academic business incubators. Ukrainian Journal of Applied Economics and Technology. 2022. Volume 7. № 1. 63-71. URL: <https://cutt.ly/qG8GaI5>. <https://doi.org/10.36887/2415-8453-2022-1-7>.
4. Gavrilenko N., Grishenko O. Introduction of accounting at small and medium enterprises in Ukrainian: organizational and managerial aspects. Development strategy of science and education: Collection of scientific articles. 2017. P. 179-182.
5. Martynovych N., Boichenko E., Vivchar O., Myskova N., Popovych O., Kasianenko O. Formation of Educational Level of the Population of Ukraine in the Conditions of Formation of Information Society. International Journal of Engineering and Advanced Technology (IJEAT), Volume-9 Issue-1, 2019. P. 6406-6410. DOI: 10.35940/ijeat.A2205.109119.
6. Гавриленко Н. Деякі обліково-аналітичні проблеми ремонту основних засобів та їх вирішення // Economy and Society. 2022. № 40. URL: <https://doi.org/10.32782/2524-0072/2022-40-8> (дата звернення: 21.02.2023).
7. Гавриленко Н. Сегменти господарської діяльності в обліковій політиці: управлінський аспект // Економічний простір. 22. № 181. С. 197-201. URL: <http://eir.nuos.edu.ua/xmlui/handle/123456789/6537> (дата звернення: 21.02.2023).